

Tiesu prakses jaunumi Latvijā: Senāts spriedumā analizē jautājumu par goda un cieņas aizskārumu ar profesionālās darbības ietvaros paustiem izteikumiem

Augstākās tiesas Senāts 2023. gada 23. marta spriedumā lietā Nr. SKC-100/2023 skatījis jautājumu par maksātnespējas administratora paustiem potenciāli aizskarošiem izteikumiem un rīcību kā pamatu prasības celšanai par morālā kaitējuma kompensāciju.

Pamatlietā maksātnespējas procesā maksātnespējas administratoram kreditora prasījumu pieteikušais kreditors pret maksātnespējas administratoru vērsies tiesā ar prasību par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, uzskatot, ka maksātnespējas administrators savu pienākumu pildīšanas ietvaros ar dzēlīgiem un aizskarošiem izteikumiem, kā arī komentāriem par kreditora izglītību rīkojies kreditora godu un cieņu aizskarošā veidā. Prasītājs prasībā prasījis morālā kaitējuma kompensāciju un norādījis, ka: “[..] morālais kaitējums izpaudies kā kauns un aizkaitinājums par piedzīvoto attieksmi, radīts pašvērtējuma samazinājums, emocionālas ciešanas un pārdzīvojumi.”

Ar rajona tiesas spriedumu prasība noraidīta, savukārt, apelācijas instances tiesa prasību apmierinājusi daļēji, par nepamatotu prasītāja personisko aizskārumu no atbildētāja piedzenot nemantiskā kaitējuma kompensāciju 1.00 EUR apmērā, vienlaikus prasību daļā par nemantiskā kaitējuma kompensācijas 1.00 EUR piedziņu par nepatiesu goda un cieņas aizskarošu ziņu izplatīšanu un par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu noraidot. Atbildētājs iesniedzis kasācijas sūdzību par apelācijas instances spriedumu daļā, ar kuru apmierināta prasītāja prasība, uzskatot, ka apemācijas instances tiesa juridisko pamatu nemantiskā kaitējuma kompensācijas piedziņai konstatējusi nepamatoti.

Senāts, izskatot lietu kasācijas sūdzības ietvaros, tostarp, secinājis, ka apelācijas instances tiesas spriedums atceļams daļā, ar kuru apmierināta prasība par nemantiskā kaitējuma kompensācijas piedziņu par nepamatotu prasītāja personisko aizskārumu. Senāts spriedumā norāda, ka Civillikuma 1635. panta pirmajā daļā ietvertais regulējums par morālā kaitējuma pieprasīšanas kritērijiem, tostarp, paredz, ka ir nepieciešams konstatēt un pierādīt trīs priekšnoteikumus: 1) neatļautu darbību; 2) kaitējuma esamību, 3) cēloņsakarību starp neatļautu darbību un kaitējuma esamību. Konkrētajā gadījumā Senāts norāda, ka spriedumā norādītie apstākļi nav pietiekami secinājuma izdarīšanai par atbildētāja īstenotu neatļautu darbību, turklāt, pat ja tāda būtu tikusi veikta, nepieciešams konstatēt arī pašu morālā kaitējuma esamību.